

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Hjemløs. En Fortælling II

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Hjemløs", i Goldschmidt, M. A.: *Hjemløs*, udg. af Mogens Brøndsted ; Harald Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 256. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt04-shoot-idm140467281340480/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Hjemløs

den. Fordi jeg er et lille, ubetydeligt Menneske, der bestandig, trods Alt, gaer og bærer paa min store Egoisme. Hvor er der Befrielse fra denne Smerte? Bønnen gjør den dybere og blidere, men bevirker intet Mirakel.

-- Blot jeg kunde forstaae det Mysterium, at Christus ved at lade sig korsfæste har taget mine Synder paa sig og givet mig Adgang til Naade! Min Natur vægrer sig ved at fatte Andet end, at han har viist mig Veien, at hans Exempel er den største Opmuntring, at der er personligt, hjerteligt Forhold mellem ham som Ideal og mig. Men hvorledes jeg skal blive helbredt fra min Fortud saadan, at jeg beholder det Gode af Feilene (Erfaring og Intelligens), men fræs fra Syndens onde Følger (tabt Tid, slet Hang, tynget Villie), er mig ubegribeligt. Dette Vidunder mangler, og netop fordi det vilde være et Vidunder, skeer det ikke.

-- Jeg vilde saa gjerne gaee til Alters og blive Deel af en Memighed, høre til etsteds. Men jeg kan ikke finde nogen Personlighed, der forsoner mig med den sorte Kjole og hvide Krave. Jeg kan heller ikke bekvemme mig til at opgive mig selv og antage, at nogen hellig Magt, som jeg ikke med Villie og Bøn kan frembringe i mit Indre, kan indgives mig udvendigfra og virke mirakelmæssig. Hvis der var et saadant Mirakel i Tilværelsen, hvorfor viser det sig da aldrig, hvorfor seer man blandt Alle dem, der give og modtage Nadveren, aldrig en Eneste blive begeistret, hengive sig selv, henkaste sin Person til Bolværk for Sandheden? Hvorfor er der saa lidt idealistisk Opsving, naar Verden saa hyppig optager en ideal, miraculos Kraft? -- Saavidt som jeg er kommen, er jeg kommen uden at tye til Mirakler, og naar Alt kommer til Alt, staaer jeg saa ikke høit nu? Og jeg har dog ikke phariseisk opgivet Haabet om at naae højere paa samme Maade.

-- Det kan ikke nytte! Jeg kan vaagne op som et Menneske, der har glemt Alt. Hvad jeg fandt uafviselig rigtig igaar og fandt Fred i, synes mig urimeligt, latterligt, Frugt af en sygelig Stemning eller endog af Feighed. Paa en vis Tid, synes mig da, har Noget i min Natur faaet et Knæk; jeg gaer ikke freidig og med Lidenskab løs

paa et Formaal, handlende ifølge Alt det, som er i mig, og bidragende min Deel til det Hele. Om hele Verden vilde gjøre som jeg og tænke paa Døden? Naar den blot vilde passe paa sig selv, at den ikke syndede? Saa levede den ikke. Om det saa er det sagte faldende Sneeflug, der i Selskab med de andre, utallige, Millioner Flug udbreder et hvidt Tæppe over Jorden, synes det mig at kalde mig en Nar, der anstrenger sig til ingen Nytte. Lyset bagved Gardinerne, hvor Menneskene ere sorgløse og aande frit og ved hvert Aandedræt komme nærmere til Døden uden at tænke derpaa, synes mig at sige, jeg er en Nar, fordi jeg har ombyttet min Ungdoms Phantasi om de skjulte Marmorpaladser bagved Murene med Tanken om, at Døden er bagved det Hele. Solstraalen, der om Morgen falder paa Sneen og bringer dens Krystaller til at blinke, gjenopvækker de deilige Drømme, jeg engang havde paa Bjergene, de usigelige Haab og Længsler, den forunderlige Tro paa, at Livet, Solglandsen, Horizonten skjuler Saligheden – og kalder mig en Nar. O, den forunderlige Ungdom i mit Hjerte, der troede paa det forgaae Skibs Gjenkomst, paa en Guddom i Lunden, paa Feer i Luften, Havfruer i Vandet og paa Rübezah! i Bjergene – og som ikke vil døe. Det kommer over mig, lister sig paa mig, taler med utallige, fine Røster og ender med at synge den forbandede Sang om »Vignen, hvor Rankerne groe«, hvormed jeg er bleven forgiftet som med saa meget Andet. Saa synes mig, jeg har Kjæmpekraft til at erobre, gribe og nyde Alt, og at ingen Skranke er opstillet uden Mangel paa Nydelsesevne eller Mangel paa Mod. Og saa vaagner den vrede Mismod, den inderlige, stærke, ubændige Længsel efter Strid, efter at tilintetgjøre Mennesker, som staae i Veien. Der gaaer dog ogsaa en Mængde Labaner omkring, hvis eneste Ret til at leve, nyde, hovmode sig og være raee i deres Sjæls Inderste er den feige Fredstilstand, som befrier dem fra at sette Personligheden ivove. Overfor en ladt Pistols Løb vilde de blive som en »Vandmand«, der kastes paa Land: tørret Slim. Det er ikke fromt tænkt, det veed jeg nok; men, naar Alt kommer til Alt, er det saa ikke bedre at være endog Stratenrøver end et fromt Hængehoved? – Disse Fornemmelser gjøre ikke godt i Sindet; jeg har ligesom Sand i Hjertet; Bølgegangen indvendig oprører Grunden. Jeg kan med Forstanden, men ikke med Hjertet huske, hvordan

jeg var igaar. Den helligste Bog er til ingen Nytte i den Stemning; thi jeg savner Trangen til at læse i Bogen, og jeg begriber, hvordan Fra Jacobeo maatte forfalde til at huddflette sig selv for at tvinge det stridige Legeme. Jeg begriber Munkevæsenet, skjøndt jeg veed, at det er forkasteligt. Jeg vil ikke gjerne opgve det Hellige, men bevare Skinnet deraf og samtidig nyde Verdsligheden, bevare Idealet som Princip og Naturen, som den er. Jeg forstaaer hele Hyklervæsenet. Det er oprindelig slet ikke Andet end Forsøg paa at holde Fanen opreist, medens man engang imellem svigter den. Jeg forstaaer de utallige Theorier, som Menneskene have fundet paa for at lette sig Livet, f. Ex. Aflad eller det, at en Hellig kan have Sjælen hos Gud, medens Legemet synder, og ikke tage Skade deraf. Jeg forstaaer Molina som docerede, at det var Djævlens, som i Sjælens Fraværelse bevægede Legemet. Jeg forstaaer, hvordan den stakkels Mand kom dertil; men min Hjerne er endnu for sund til at komme i saadan Forvirring.

Hvis jeg energisk vendte om igjen? ... Men Tilbagegangen er mig jo afskaaret. Bagved mig er Afgrunden og foran mig den steile Bjergtop, der skjuler sig i Himlen eller – i Taage.

-- Man kan ikke gøre sig bedre, end man er af Naturen. Man bestaaer af Atomer, og efter deres Natur og Sammensætning har man Hang til Reenhed, Sands for det Skjønne, Ophøiede o. s. v. eller ei. Endvidere har man ifølge deres Sammensætning en Villie til at beherske sine Tilbøieligheder eller ei. Man hører til de Udvalgte eller til de Forskudte; selve Christendommen lærer det. I Joh. Aabenbaring er Tale om, hvo der skal vorde frelst. I selve Herrens Bøn er Tale om, at Gud leder os i Fristelse. Altung er et Spil af Kræfter, som Ingen forstaaer! I Joh. Evangelium 6te C. 65 V. siger Jesus: »Ingen kan komme til mig, uden at det er givet ham af min Fader». Vil det sige Andet end, at man maa være født til det, have faaet Organer, Hjernebygning dertil?

-- Det nytter ikke at ville tænke paa Dødens Stund; thi Livet har en virkelig Letsindighed.